

EL QUE NO VOLEN ESCOLTAR , PERÒ HEM DE PROPOSAR:

CAP UNA ESPANYA SOCIAL I FEDERAL

La imposició d'un Estat unitari i centralista s'ha demostrat ineficaç i inviable per governar l'Espanya plural formada per diverses identitats, tradicions i territoris amb voluntat d'autogovern. La Espanya de les Autonomies ha fet progressar a Espanya en els últims anys com en cap altre període en la història, però necessita desenvolupar-se cap a un Estat federal que permeti el màxim autogovern de les parts i un veritable govern compartit, si vol donar una resposta eficient a les necessitats dels seus ciutadans i ciutadanes. Però el federalisme a Espanya no s'ha entès com unió en la diversitat sinó com separació.

La democràcia espanyola, en el moment complex de la Transició, no es va fer federal i es repudià tant nom com etiqueta perquè les seves ressonàncies històriques semblaven negatives i enigmàtiques. Ningú sabia massa ben bé què era un sistema federal, per això la Constitució va propiciar una forma d'autonomisme, amb connotacions tímides i vergonyantment semi federals. Avui aquesta estructura d'Estat apareix com a problemàtica i fins i tot com a causa de mals col·lectius d'Espanya i de Catalunya. La dreta més uniformista sospita dels excessos descentralitzadors que, diuen, han donat lloc al sistema anomenat Estat de les Autonomies, amb flaire federal; l' independentisme nacionalista qualifica el mateix Estat de poc descentralitzat i l' assenyala com l'origen d'una opressió constant i frustrant per a les aspiracions col·lectives de les respectives nacions.

Ambdues opcions no sembla que admetin cap alternativa vàlida i menyspreen conjuntament el federalisme com a consciència col·lectiva, com a ètica compartida i com a forma de pactar la convivència de les parts de l'Estat, que el federalisme considera substancialment iguals i substancialment lligades a les seves singularitats. L' instrument per revitalitzar una alternativa real i possible únicament és el federalisme, estretament lligat al catalanisme polític en altres moments històrics, que ara hem d'enriquir amb les raons i sentiments del present; escau per tant, reformular i actualitzar els acords explícits i les complicitats tàcites que van dotar de sentit a l'Estat de les Autonomies fa més de trenta anys i que ara demanen una dimensió plena i intensament federal. Avui dia segueix sent la solució pràctica i política més raonable per controlar les tensions internes i explotar les sinergies del present. Tot això en el si d'una Europa Federal en la qual el federalisme garanteixi la pluralitat i el protagonisme de ciutadans i ciutadanes, nacions i regions, per tal de contrapesar i limitar el de les tecnoestructures

governants i administratives i el predomini aclaparador dels estats, enlloc de les nacions, les cultures i els pobles.

El federalisme que construïm i volem compartir no és una proposta de moderació ni de prudència; no és la bandera envellida i caduca de la resignació ni de la rutina. És exactament tot el contrari: la valentia avui rau en cridar l'atenció sobre els reis nus, tant el del somni recentralizador i involucionista com el del somni de la independència, perquè cap dels dos pot prometre ni garantir una forma de prosperitat econòmica, social i cultural més alta que l'aconseguida fins que va explotar la insolidària crisi oberta fa set anys, encara mal guarida i que, com sempre, segueix carregant fonamentalment sobre els sectors més desprotegits i menys responsables de la seva aparició.

El federalisme harmonitza les diferències territorials d'un mateix Estat perquè neix d'una ètica de la fraternitat solidària: aspira a neutralitzar les distàncies econòmiques i socials i a distribuir de forma més justa i equilibrada tant les competències com els beneficis. Gran part de l'independentisme català neix com a estratègia d'autoprotecció contra la crisi, com a escut de defensa contra l'auxili econòmic a altres regions espanyoles a les quals s'acusa de beneficiar-se amb la riquesa robada als catalans. Invertir aquesta lògica significa reprendre el federalisme com a ètica d'una esquerra solidària que aspira a no deixar tirats als qui tenen menys.

El federalisme en si mateix no és de dretes ni d'esquerres, però en l'Espanya i la Catalunya d'avui és una opció d'esquerres perquè no es resigna a afavorir a la societat més potent per a que sigui més prepotent en perjudici de la societat més pobre, que davalla fins esdevenir miserable. Per aquest motiu la bandera del federalisme avui va lligada a les aspiracions d'una esquerra, encara massa feble en tota Europa. Per això, frenar el frau fiscal és una lluita federal; tallar la corrupció, consentida estructuralment, és una lluita federal; la protecció i transformació de l'Estat del Benestar és una lluita federal; l'aprovació d'una nova llei de partits i el seu finançament i d'una nova llei electoral (a Catalunya, vergonya dóna recordar-ho, de la seva primera i pròpia llei electoral, pendent fa 34 anys per l'enfrontament partidista dels grups parlamentaris) són també lluites federals. Aquets són alguns dels vïmets bàsics d'un projecte federal per al moment present.

Cap d'aquestes mesures pot ser una proposta accidental i menor d'un programa polític. L'esquerra ha de subratllar el significat polític i social del federalisme com a instrument per harmonitzar les diferències de família, de classe i d'horitzons vitals: per tal que la igualtat d'oportunitats dels ciutadans no segueixi sent retòrica; per tal que el frau a Hisenda comenci a

condemnar-se com pecat insolidari capital, només perdonable amb la restitució; per tal què la percepció d'una solidaritat activa de l'Estat amb els més desfavorits trobi la seva expressió en una Espanya social i federal.

Signants: Joan Botella, Victoria Camps, Manuel Cruz, Laura Freixas, Jordi Gracia, Carlos Jiménez Villarejo, Ismael Pitarch, Carme Valls-Llobet. Adhesions: espanasocialyfederal@gmail.com